

DISCURSUS
de
PARLAMENTIS
GALLIÆ,
in primis
PARISIANO.

Quem
Divinâ favente Gratiâ,
ATHENIS SALANIS
Suffragiò
ILLUSTRIS JCTORUM SENATUS,

JOANNES ANDREAS Gerhard / D.

&
JOANNES FRIDERICUS Breithaupt/
Gothâ-Thuring.

in argumentum disputandi publicè
proponunt

In Auditoriò Jctorum
ad d. Febr. horis consuetis.

JENÆ,
Typis GEORGI SENGEVVALDI,
ANNO clò lxx LX.

34

1660, 10

11

DISSERTATION
P. A. R. L. A. M. E. R. I. S.
G. A. L. L. I. A.

1790

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

INTROITUS.

Romanorum Reges, in
initii Principatûs, ut Populi pu-
to captarent adfectum, potestatemq;
sibi firmarêt, ipsi administrabant justitiam.
Sic Romulum purpureâ togâ amictum & in
excelsâ conspicuum sede, Populo dedisse
jura, Historia refert Romana. *Plutarch.*
in Rom. Omnia, ait *Pomponius*, manu Regiâ gubernabantur, l.
2. §. 1. ff. de O. J. & arbitria Principum pro legibus erant. *Justin.*
in pr. lib. 1. Histor. cap. 1. Ut qui tumultuariè sineque ullâ solem-
nitate tum fuisse judicia habita dixerit, haud adeò aberrare vide-
atur. Pari ratione Reges Franciæ, ut subditorum sibi concilia-
rent animos, ipsi quoque quondam jus dicere solebant. *Les*
Roys de France pour gagner le cœur des sujets, & se fortifier en
leur domination, donnoient audience à tous, & notammēt es affaires
des orphelins, veuves, pauvres, & autres personnes miserables con-
tre les riches, & faisoient justice. Ita *Jean Papon*, Conseiller du
Roy, en son recueil d' arrests notables des Cours souveraines de
France, au prologue au Lecteur, f. 2. Verùm dum Populi spera-
bant favorem Reges, ipsi judicia exercentes, sapiùs *Ejus* incur-
rebant odium: ita enim hodieque corrupti hominum ferunt
mores, ut pars sententiâ gravata nunquam non tacitè judicem
suum quasi injustitiæ alicujus audeat accusare. Prudenti igitur
Procerum consiliò Galliarum Reges curâ istâ se exemerunt, Pu-
blica instituendo judicia, quæ vocârunt PARLAMENTA.
Licet etenim incommodum istud metuendum non fuisset, sub-
ditorum puto odium; soli tamen Reges in amplissimò istò Re-
gnò omnibus causis privatorum audiendis ac dijudicandis non
potuissent sufficere, imò nec vacare, dum arma magis tractare de-
buerunt aut publica. Ob quam ipsam rationem rectè hodiè o-
mnes IMPERANTES varia in Regnis suis ordinant JUDICIA
A 2 atque

atque Consilia, tam ut Civium lites & controversiæ dextrè dijudicentur & componantur, quam ut negotia Statûs curiosè pertractentur. Cujusmodi Curias omni PRINCIPUM maximæ esse debere curæ, suaserunt hætenus omnes, qui vel ipsi summis Rerum Dominis à latere sunt, vel quotidie in aulis versantur Principum, vel maximi Civilis Prudentiæ Consulti audiunt. *Consule Illustrum Virum, Dn. Vitum Ludovicum à Seffendorff / Serenissimi Saxonie Ducis, Dn. ERNESTI, Dn. nostri clementissimi Consiliarium intimum, nec non Curie Supremæ, quæ hîc est, Præsidentem eminentissimum, Mecanatem nostrum Optimum Maximumum, in part. 2. Des Teutschen Fürsten-Staats. per tot. cum primis verò cap. 6. von Bestellung einer Rathstuben und Kantsley. cap. 9. von Peinlichen / Hoff- und Land-Gerichten. cap. 12. Von Bestellung eines Geistlichen Consistorii.* Fredericus Ceriolanus, Italus, in suo, quem *de Consiliis ac Consiliariis* scripsit, libellò, cap. 1. multa etiam hîc in punctò proponit non contemnenda; in eò tamen videtur culpandus, quòd nimis imperiosè, quemlibet Principem *septem Conciliis, nec pluribus nec paucioribus*, opus habere, Orbi persuadere conatur. *Censeo itaq; ait ibi, nec plura nec pauciora eorum septem esse debere: & ut clariùs loquar in re magni momenti, denuò dico, cuilibet Principi septem Concilia muneribus, negotiis, ministris, dignitate ac potestate differentia instituenda esse, si feliciter & commodè provinciam regere & administrare velit.* Còsiderare omninò debebat Ceriolanus, quòd onerosum admodum atq; superbum sit, præcipere, quot & qualia Princeps instituere debeat judicia aut Consilia. Nec enim Principes quasi à magistrò, sed sub Exemplis præmonendi sunt. Sufficiat & Nobis igitur, *Judicia Gallorum* in exemplum proponere Imperantibus, & digitò saltem ostendere, quâ viâ possint ad eadem felicitatem niti. Exciscimus ea generaliter in *Consilia Statûs & Tribunalia Justitiæ.* Hæc in *Togata & Bellica.* Togata in *Suprema & inferiora.* De Supremis, quæ vocantur PARLAMENTA, disseremus hodiè. Faxit benignum Numen, ut feliciter.

SECTIO

SECTIO PRIOR
De
PARLAMENTIS GALLIÆ
in genere,
§. I.

PARLAMENTORUM GALLIÆ
DEFINITIO NOMINALIS AC REALIS.

PARLAMENTUM, vox est popularis & usu recepta,
& ob hunc ipsum retinenda. l. 52. §. 4. ibi: nam & in usu
pleriq; ff. de legat. 3. l. 7. §. 1. ff. de supell. leg. cap. 7. in fin.
X de sponsal. cum primis cum & nomen istud conveniat rei
appellata, uti mox patebit. Utuntur quidem hoc vocabulo &
Itali & Angli & Galli, paulò tamen diversimodè. Itali *Parla-*
menta vocant *publicas congregationes, conciones, collocutionesve*
quascunq;. Sic Pontifex in cap. decet. 2. Extra de immun. Ec-
cles. in 6to: *Cessent in locis illis universitatum & societatum,*
quarumlibet concilia, conciones & publica parlamenta. Britan-
nis *Publici Regni Conventus PARLAMENTA* dicuntur. Vid.
§. 5. Galli hanc vocem *Supremis Justitiæ Curis* attribuerunt, quas
κατ' ἐξοχήν vocant *PARLAMENTA*, quasi *COLLOQUIA*
solennia, seu Conventus ordinarios, ad juris & justitiæ administra-
tionem à Regibus institutos, in quibus Senatores de negotiis &
causis, quibus de inter litigantes controversitur, cognoscunt; de
iisque vel in Cameris singulis (distincta etenim sunt Parlamenta
ob causarum varietatem & multitudinem in diversas Cameras)
vel in unum corpus congregati (ubi nimirum causarum arduitas,
personarum litigantium sublimitas aut quævis alia ratio id exi-
git) deliberant & COLLOQUUNTUR. Nomen *Parlamenti,*
verba sunt Hottomanni in Franco Gallia cap. 27. pag. 214. *anti-*
quâ nostrorum hominum linguâ, collocutionem significat multorum,
variis ex locis aliquem in locum venientium, ut de communibus
rebus velut inter se conferant ac sermocinentur. Dicitur enim
Parlement quasi *colloquium, à parler, loqui, fari.* Unde *parlemen-*
ter, sermonem commutare. Sic & olim, uti ex *Anniò Viterbiensi*

*Petrus docet Gregorius lib. 47. syntagm. jur. univ. cap. 27. n. 7. Senatores Romani, qui *γέροντες*, *senes* dicebantur, *verbista* etiam sunt dicti, quasi quorum *verbis* pareatur. Ita & *Dictatores* appellati, quasi quorum *dictis* obtemperetur, si *Varroni* credimus ac *Festo*. Non moramur aliorum, linguæ Gallicæ forsan minus peritorum, lamentum, qui *Parlamentum* dici autumant, quasi *Parium lamentum*, quod Pares Franciæ, Civium querelas & planctus ibi audiant; vel etiam, quod *Parium lamenta* & controversiæ ibi audiantur & componantur. Cujus allusionis (quæ nimis longè petita, ac particularis tantum, ad *Parlamentum* modo *Parisiæ* pertinens. *Vide sect. post. §. 1.*) meminit *D. Boërius* in *addit. ad tract. Job. Montaigne de auctor. Magni Concil. part. 2. princ. §. adde. in fin. & alii*. Romanæ Latinitatis studiosiores *Parlamenta* appellant *Curias Supremas*, aut *Concilia generalia*, *CURIAS* vocant, vel quod ibi optima sit *cultura juris*. *D. Nic. Boërius d. l. §. & primò*. vel quod *Senatores curam* ibi *Rei* gerant *Publicæ*. *l. 2. §. 9. ff. de Orig. Jur.* *SUPREMAS* dicunt, quia singulæ (plures n. sunt, *V. §. 3.*) eam habent auctoritatem, ut à *sententiâ* unius nemini liceat provocare ad alterâ, imò ne quidem ad ipsum *Principem*, nisi in modum *supplicationis*, *par une humble supplication*. Cujusmodi *supplicationes* contra *Parlamentorum Arresta* sive *Sententias* (*les Arrests des Cours souveraines*) *Practici* vocant *Requestes civiles*, en difference de *simples Requestes*; Ac debent isti *supplices Libelli* componi non in formam *appellationis*, quasi pars sit *sententiâ prægravata* (maxima enim *reverentia Sententiis* istis habenda, utpote sub sacro nomine *Regis prolatis*) sed sub prætextu *doli* seu *circumventionis* à contrariâ parte litigante commissa, aut sub specie *erroris facti*, non *juris*. *Add. l. 33. ff. de re judic.* *Vincent. Lupan. lib. 2. de Magistr. Franc. p. m. 467.* Rex autem si *Supplicationibus* istis *civilibus* locum concedit, *cognitionem* de illis aut ipse cum *Consiliariis* suis suscipit; *Arnif. lib. 2. de Republ. cap. 6. sect. 6. n. 25.* *Rebuff. in tract. de supplic. n. 41.* aut iisdem committit *Judicibus*, qui *sententiam* tulerunt, qui errore *cognitô Arrestum* retractant & *novam sententiam* ferunt; quod vocant *ad iudicium reverti*. Eleganter hæc de re *Jean Papon. Conseiller du Roy*, en son recueil d'arrests, livr. 4, titr. 6. arrest.*

arrest. 28. Il n'est pas absurde, mais fort convenant, que ceux, qui ont en main la correction des autres, corrigent quelquefois eux mesmes leur erreur, c'est le texte in cap. qualiter. 17. X. de accusat. en ces mots : Non pudeat vos errorem vestrum corrigere, qui positi estis, ut aliorum corrigatis errores. Et ainsi fut fait à Paris en Parlement le 27. Novembre 1483. Add. Bret de la souveraineté du Roy, livr. 4. chap. 2. f. m. 493. & seq. Adscenditur igitur à Parliamentis ad Regem, licet non per viam *appellationis*, tamen per viam *supplicationis*. Sic & in Republicâ Romanorum licet à sententiâ Præfecti Prætorio appellare fas non esset, via tamen ad Imperatorem patebat per *supplicationem*. l. unic. C. de sent. præf. prætor. l. ult. §. 5. C. de tempor. appell. Nec enim sublata appellatione intelligitur Superioribus suprema jurisdictio ablata, quin potius emendatio sententiarum Ipsis reservata omninò censetur. Et reservavit etiam sibi hanc Philippus Rex Galliæ, teste Budaëo ad l. ult. ff. de Senat. Quòd si quid in iis, ait laudatus Rex, (scil. sententiis s. arrestis) extiterit vel ambiguitatis vel erroris, quòd modo momentum habere videatur, volumus & sancimus, ut eorum enarratio, emendatio & interpretatio, atq; etiam, si opus sit, inductio ad nos & Consilium nostrum commune, ad majoremve partem ejus pertineat. Apparet itaque, Parla^menta vocari *CHIRIAS SUPREMAS*, cours souveraines, non respectu Regis, à quò dependent, & quem omninò superiorem habent; sed vel quòd ab unò ad alterum non detur provocatio (uti supra diximus) vel respectu *Curiarum Inferiorum*, à quibus ad has supremas appellatur. *CONSILIA* etiam appellantur seu *Concilia generalia*. *CONSILIA*, si *Festus*, veteri vocem scrutatori credimus, dicta inde, quòd plurium ibi mentes in unam sententiam *consiliant* quasi & conveniant. Alii, quibus & ipse *Festus* subscribit, consilia à *silendo* ortum trahere opinantur: vel quòd unò consulente cæteri *consilient* & tacitè attendant; vel quòd illum, qui consultationi, in publicis præsertim & maximi momenti rebus, interfuit, *silere* omninò oporteat. Hinc & *Conso*, quem velut Deum consiliorum supersticiosa venerabatur *Antiquitas*, Romæ ara subterranea erat. *Rosin. lib. 2. Antiquit. Rom. cap. 13.* ut consilia occulta esse debere tacitè significaretur. **CONCILIA**

CILIA dicta à *concalando* i.e. convocando, quasi conventus Prudentium solennes & ordinarii, ad deliberandum ac consultandum. *Vide can. multis s. distinct. 17.* Sicut olim, ita hodieque quæcunque colloquia solennia aut conventus publici Concilia rectè vocantur. *Generalia* nuncupantur, quia unumquodque aliquot provincias sub suâ comprehendit jurisdictione. *Vide in s. seq. alleg. Auct.*

§. II.

PARLAMENTORUM IN GALLIA ORIGO
AC INSTITUTIONIS RATIO.

Reges Franciæ, ut Populi sibi animum conciliarent, ac firmerent imperium, ipsos quondam jus dixisse, atque orphanos, viduas, ac cæteros tenuiores adversus potentiorum injurias vindicasse, diximus *suprà in introitu.* Postmodum Reges à jurisdictione abstinabant (*rationes tradimus in fine hujus s.*) & primùm Pipinus, Karoli Magni parens, Proceres dijudicandis controversiis convocabat, nullò certò aut tempore aut locò, nunc ad Natalem Divæ Virginis, nunc aliò tempore. Post quorundam annis istiusmodi Judicium Conventus, mox singulis annis bis, mox sæpiùs, haberi placebat. Dictis fidem facit Jean Papon *en son recueil d' arrests notables des Cours souveraines*, au prologue, f. m. 3. *Ledit Roy (Pipin) institua un Parlement, & y ordonna certain nombre de gens de bon sçavoir, Presidens & Conseillers, pour faire justice à tous appellans, & connoistre de toutes matieres grandes & arduës, à son nom & de son autorité souveraine, sans appel, ores que ce fust en son absence. Neantmoins ledit Perlement demeurera de ambulatorioire, sans avoir ny lieu, ny temps certain. Quelquefois il se tenoit à Paris, autrefois à Poictiers, à Tours, & ailleurs, selon que les affaires se presentoient. Les jours ordinaires furent de Nativité, Purification & Assumption de Nostre Dame, la Toussaints, & Octaves.* Tandem varias easque gravissimas ob causas in Regiâ Parisiorum Urbe, (ubi ut plurimum jam antè convocari solebant judices) *velut in sinu Regis*, constanter subditorum lites atque controversias terminari placebat, adeoque
perpe-

perpetua ibi instituebatur Curia. Cum autem unicum illud
Parisiacum Parlamentum, ampliatis subinde augustissimi istius
Regni finibus, atque gliscente indies causarum multitudine tot
negotiis non sufficeret; aliæ subsequenti tempore à Regibus
Christianissimis, in diversis Provinciis, maximò Reipublicæ com-
modò, erectæ sunt Curie, ut vocant, *suprema, cours souveraines*.
adeò ut hodiè cum istà unâ illustriori numerentur denæ: nimirum
*le Parlement de Paris, de Toulouse, de Rouën, de
Bordeaux, de Dijon, de Grenoble, d' Aix, de Ren-
nes, de Pau en Bearn ou de la basse-Navarre, &
de Mets.* Addit Joh. Montaigne in tract. de auct. Magn.
Concilii part. 2. §. hæc quantum. nescio quale Palamentum Ge-
nuense. Sed valdè errat. Nullum enim Genua sive Geneva est
Parlamentum, nec fuit unquam. De singulis GALLIÆ Parla-
mētis hîc differere nec instituti ratio nec temporis patitur. Missis
igitur aliis de primariò, PARISIANUM puto, specialiter hîc age-
re animus nobis est, posteaquam pauca adhuc generalia omni-
bus communia in §. seqq. adduxerimus. De singulorum insti-
tutione ac jurisdictione videri possunt *illustris Limnæus Lib. 7.
Not. Regni Franc. cap. 4. & seqq. Abraham Gölntzius in Ulysse
Belgico Gall. edit. Lugd. pag. m. 211. 426. 505, 595. & 615. nec non
Auctor Libelli non ita pridem Parisiis excusi, cum inscriptione:
Estat de la France, comme elle est gouvernée à present. pag. m. 165.
Addatur omninò Generale Beschryvinghe van Vrancryt cujus-
dam Belge, qui à pag. 422. usq; ad pag. 460. latissimè de singulis a-
git Provinciis, que Parlamentorum singulorum jurisdictioni sub-
sunt.* Causa igitur tot Parlamentorum in Galliâ erectorum im-
pulsiva una, prorogatio nimirum Imperii. Et posse adhuc am-
plius, suadente utilitate publicâ (Salus enim Populi semper su-
prema lex fuit) pro Regis placitò numerum Parlamentorum au-
geri, nullum est dubium. *Car toutes justices dependent du Roy,
tant en ce qu' elles procedent de Luy, & retournent à Luy, ainsi que
tous les fleuves ont leur source, & leur cheute en la mer, qu' en ce qu'
elles Luy appartiennent toutes, ou en pleine propriété, ou du moins
en directe Seigneurie, relevans necessairement de Luy en fief.* Loy-

B

seau

seu des Seigneuries chap. 13. n. 2. Cùm jurisdictionem non pri-
 vative Parliamentis concesserint Reges, sed cumulative; id quod
 ex stylò curiæ facile est demonstrare, cùm non suò, sed Regis no-
 mine decernant, quicquid decernant. *Les arrests s'expedient*
aux Parlemens sous le nom du Roy regnant, avec mention de la
Cour, où ils sont donnés. Fr. Ranchin tome 2. de la description de
l'Europe, titr. Royaume de France, f. 91. Quinimò Rex quot-
 annis peculiari Rescriptò aut Procuratoris sui oratione Parla-
 mentum Parisiense aperit (ut vulgò loquuntur) seu iudicibus
 Regiâ autoritate per subsequentem annum jus dicendi potesta-
 tem facit, ut certum sit, dicente Budeò ad L. ult. ff. de Senat. hu-
 jus sacrosanctæ concionis (ut aliorum omnium in Galliis Parla-
 mentorum) Regem Autorem esse. *Adde §. V.* Adeoque & Re-
 ge mortuò à successore singulæ Curie coguntur suorum Jurium
 & privilegiorum confirmationem petere. Jean Papon *en son*
recueil d'arrests des Cours souveraines, livr. 4. titr. 2. arr. 4. Bo-
 din. *lib. 1. de Republ. cap. 8.* Arnif. *lib. 2. de Rep. cap. 6. sect. 6. n. 21.*
 Una igitur etiam causa Parliamentorum omnium efficiens, nimi-
 rùm REX; sed & finis unus principalis, nimirùm *litibus Civium*
ibi dijudicandis & decidendis. Sed occasio & ratio primæ insti-
 tutionis incerta & varia. *Primaria* videtur, quòd Reges cau-
 sas Statûs à Litium dijudicatione separatas esse voluerint. *Alia,*
 quòd Reges magis vacaverint armis tractandis, quàm causis pri-
 vatorum audiendis & decidendis. *Aliam* in Introitu memo-
 ravimus, quòd nimirùm Reges, cùm ipsi Justitiam exercuerint,
 sæpius odium incurrerint subditorum. *Partant les François ont*
sagement inventé, d'exempter le Roy de ceste charge, & faire le Par-
lement sedentaire, & commettre des Juges, pour rendre la Justice à
leurs sujets; uti loquitur Louys d'Orleans aux ouvertures des
Parlemens, chap. 20. f. 252.

§. III.

PARLAMENTORUM GALLIÆ CONSTANTIA ratione loci ac temporis.

Comitia in S. Rom. Imper. pro arbitriò Cæsaris (N. A. de
 annò 1521 §. und soll. N. A. de annò 1526. in pr.) in quacunq̃ue
 Civitate

Civitate, modò intra Germaniam sita (*Vide Kapit. Karoli V. §. 12. ibi*: und sonderlich keinen Reichstag außserhalb des Reichs Teutscher Nation fürnehmen oder außschreiben) & secundum observantiam per integrum seculum & ultrà servatam *Imperiali ac immediatâ* indici ac celebrari; nec esse continua, sed pro necessitate & utilitate publicâ variò haberi tempore, res notoria est. Sic & Comitia Gallix, *les Assemblées des Estats*, ab arbitriò Regis dependent, qui potest Status, ubi & quando id sibi & Regno utile videtur, convocare. *Vide Limn. lib. 7. Not. Regn. Franc. cap. 1.* Secus se res habet in Gallorum Parliamentis, quæ stabilia sunt, non motoria, nec enim locò moventur pro momentò, ait *Joh. Montaigne de auctor. Magn. Concilii part. 2. §. 1.* Ut ita differentiam inter Comitia Gallorum, eorumq; *Parlamenta* tradere hodiè sit hominis otiosi prorsus. Olim quidem in Galliis *Comitia & Conventus Statuum*, etiam *Parlamenta* dicebantur, *Limn. d. l.* postmodum verò ea vox *conventibus* *judicium* attributa fuit, quibus ipsis tempore *Pipini* & paulò post nec locus nec tempus certum adsignatum erat. *V. §. preced. in pr.* Subsequenti verò tempore placuit tandem, ut perpetuè instituantur *Justitiæ Curix*, eademque certis semper affixæ maneant sedibus, & id quidem prudenti satis consiliò, tùm ne iudices amplius tædiosè sedes mutare suas graventur, *pour le soulas de ladite Compagnie discommodee de changer ainsi souvent de lieu*, uti loquitur *Jean Papon en son recueil d' arrests notables, in presat. ad Lect. pag. m. 3.* tùm ut subditi ac cives Imperii certa & constantia habeant fora, ubi conveniant & conveniantur, litesque eorum certis sedibus terminentur. Legimus quidem, *Parlamenta* hæc interdum suas mutasse sedes, idque vel ob summam necessitatem, vel ob alias graves causas, iis tamen cessantibus semper ad priorem reducta locum sunt. Sic quando Angli *Lutetiam* tenuerunt, *Parlamentum Pictaviam* translatum, mox tamen recuperatâ urbe *Parisis* restabilitum est. *Molineus in not. ad tit. 1 §. 1. part. 3. Styli Parlam.* Sic & *Parlamentum Tholosanum* aliquando translatum refertur *Montepessulum, Montpellier*; à Ludovicò tamen XI ad locum priorem revocatum est Anno 1461. *Petr. Gregor. Tholos. lib. 47. Syntagm. jur. univ. cap. 27. n. 10.* *Parlamentum etiam Burdigalense*

lense, aliquando locum variasse, testatur sæpius sed nunquam satis laudatus Limnæus *Lib. 7. Not. Regn. Franc. cap. 6.* idq; plurimum propter pestilentiam; quâ tamen remissâ solenniter *Burdigalam, Bourdeaux,* recurrit. Sic itaque Parlamenta Galliarum, nisi ex gravissimâ ratione, locò hodiè non moventur. Sed & continua sunt hæc Judicia, nec certis modò temporibus, ut Comitia & alii Conventus, sed semper & continuò pro administrandâ Justitiâ in viridi sunt exercitiò. Cujus continuationis commendationem, laboriosam magis quàm subtilem, lege in tractatu *Johann. Montaigne de auctor. Magni Concilii part. 2. §. secundo facit. n. 6. & seqq.* Pari continuationis laude commendandum generale istud Germaniarum Dicasterium, supremum illud juris asyllum, Justitiarumque Tribunal, *Camerale* puto *S. R. I. Judicium*, das *Keyserliche und des H. Röm. Reichs Kammer-Gerichte*; quod si PARLAMENTUM dixeris GERMANIÆ, nihil ineptum sanè dixeris. Præterquam enim quòd cum Parliamentis Galliarum *idem* habet objectum, causas nim. ac lites Civium Imperii, *eundemq; finem*, continuum etiam est *tàm ratione loci quàm temporis*. Sedes quippe ejus perpetua hodiè SPIRÆ est. Ita enim communi Imperatoris ac Statuum decretò ordinatum est, *R. A. zu Augspurg de anno 1530. §. darzu meynen ic. ibi: Darzu meynen und wollen Wir / auch Churfürsten / Fürsten und Stände des Reichs / daß nun hinfürter unser Kammer-Gerichte auß obangezeigten Ursachen stetigs zu Speyer bleiblich seyn und gehalten / und sonst nirgend anders wohin verändert werden soll / es beschehe denn mit Unsern / auch Churfürsten / Fürsten / und Stände Wissen und Willen.* Oculos verte in Græciam, & intuere antiquissimum illud *Areopagitarum* judicium, (*l'assemblée des Areopagites, qui estoit l'un des Parlemens de Grece estably à Athenes, pour le criminel; uti loquitur Jean Papon, en son recueil d' Arrests, au prologue*) reperies, illud *Athenis* fixum semper habuisse locum. Quid? percurrere omnia Regna, & perlustra cuncta Exterorum tam Consilia Statûs quàm Tribunalia Justitiarum, videbis plurima, si non omnia, certis annexa sedibus. Possem levi negotiò plurima enarrare, etiam remotissimorum Regnorum, sed non nisi ex fide Scriptorum Antiquorum, qui cum summa Rerum facies à multis annis imple-

plerisque jam mutata sit, non possunt non hodie esse falsi. Rever-
timus igitur ad Parlamenta nostra.

§. IV.

PARLAMENTORUM GALLIÆ
POTESTAS JUDICANDI PERPETUA.

Diximus de Parlamentorum constantiâ *ratione loci & tempo-
ris*, de quâ nullum ferè dubium, sed major lis *de Judicandi
Potestate*, an & illâ perpetuâ fruantur, an annuâ aut precariâ &
quæ Regis morte extinguatur? Posterius hoc arridet Budæo, Re-
gis Secretario *in Comment. ad l. ult. ff. de Senat.* Prius Bodino
lib. 4. de Republ. cap. 4. p. 691. Cujus partem defendit Historia
& ipsa veritas. Historia testatur, Curiis his supremis indulgen-
tiâ Regum perpetuam & continuam judicandi tributam fuisse
potestatem. *Budæi & eorum*, qui à parte Ejus, duplex ratio:
Prima, quòd Rex singulis annis, Rescripto particulari, Parla-
mento copiam facit conveniendi & potestatem suam exercendi,
quod vulgò dicitur *l'ouverture du Parlement.* Add. sup. §. 3. *Al-
tera*, quòd Parlamenti membra quotannis Idibus Novembris ju-
ramentum reiterant, quod vocant, *la reiteration du serment.* Pau-
cis, sed optimè, responderet Loyseau *Livr. 1. du droit des Officiers
chap. 5. n. 110.* *Voila comment en France nous sommes plus- cu-
rieux, de retenir les vaines coutumes, & formalités inutiles de l'
antiquité, que de garder les bonnes loix.* Nihil enim hodiè, post-
quam ordinarium & perpetuum Potestatis exercitium Curiis his
tributum est, Principum Rescriptis annuis opus, ait *Bodinus d. l.*
nec item annuò juramentò: quæ rùm necessaria videbantur, cum
Curia extra ordinem à Principibus cogebatur, nec erat sedetaria
atque continua, ac judices erant annui. Hodiè autem cum ju-
dices sint perpetui, nò annui, juramentò semel à judicibus singulis
ineuntibus magistratum præstitò, frustra illud repetitur, ac po-
testate semel à novò Principe in initiò aditè Principatùs confir-
matâ, frustra singulis annis confirmatio reiteratur. Repetitur ta-
mè juramentum, reiteratur confirmatio *ex consuetudine*, respectu
habitò ad tempus antiquum & causam antiquatam. Vel dicimus,
hoc ideò fieri, ut manifestum reddatur, *harum Curiarum Auto-*

rem esse Regem, eumque omnis Jurisdictionis fontem esse perpetuum, ab eoque Curias has omnes dependere. *Add. §. 3.*

§. V.

DISCREPANTIA

PARLAMENTORUM GALLIÆ
A PARLAMENTIS BRITANNIÆ.

Concilia hæc nomine paria, cætera diversissima. Parlamenta GALLIÆ *suprema esse Justitiæ Tribunalia*, primario ad id instituta, ut causæ & controversiæ Civium dijudicentur in illis ac decidantur, notissimum est. Verùm Parlamenta BRITANNIÆ nil nisi *publici Conventus* trium Regni Ordinum, Cleri, Optimatum & Popularium, qui in eum finem congregantur, ut de Summis Rebus consultent. Quibus arduis gravibusque Publicis negotiis cum quotidie augusti illi Patres Municipisque Conscripti avocentur, privatorum litibus ac controversiis haut lubenter & rarissimè vacant. cum primis hodiè, postquam & REGIS & PROTECTORIS Nomen in Insulâ silet, & summa Rerum administratio penes *Parlamentum* (si congregatum) aut *Consilium Statûs*, den *Staats-Rath*. Differunt igitur Galliæ & Angliæ Parlamenta *objecto*. Sed & aliâ qualitate sunt diversa. Diximus *§. §. antec.* Parlamenta GALLIÆ esse *continua & perpetua* Judicia. At Parlamenta ANGLIÆ sive Comitia Regni, etsi *frequentia admodum*, non tamen *continua & perpetua*. *Nostri Reges*, ait Bodinus Gallus lib. 3. de Rep. cap. 7. *non ita sæpè ut Angli, Comitia cogunt*. Antiquiori quidem tempore non nisi *in initiiis aditi Regni* Reges Britannia, Parlamentum seu publicum Regni Conventum constituebant. *Polyd. Vergil. lib. XI. de reb. Angl. pag. m. 185.* Succedenti verò tempore hujusmodi Concilium frequentius convocabatur. Sub Regibus ante *Guilielmum Nothum*, cognomento *Conquastorem*, nulla *Parlamenti* mentio extat. *Nominis* puta, *res & antè* fuit. *Milton. in Defens. pro Pop. Angl. cap. 8 p. m. (edit. Londin.) 76.* Saxones namque, qui ante Normannos Principatum in Britannia tenebant, *Concilium Sapien-*

Sapientum vocare solebant, quod moderni Insulani voce peregrinâ *Parlamentum* dicunt. Probat latè hoc Milton. *d. cap. 8. pag. 80.* nec illustris diffitetur Salmasius *in Defens. Reg. cap. 8. pag. m. (edit. Paris.) 164. in fin.* Sapientes illos sive Senatores, Saxones vocârunt *Aldermannos, Seniores*, quod nomen hodieque in Angliâ obtinet, & Senatoribus attribuitur Londinensibus. Sed dilabimur à discursu. *Frequentia* diximus Parlamenta Angliæ. Ex hóc ipsò patet, non esse *continua* aut *perpetua*. Quod enim sæpè est, non semper est. Et iterum ex hóc, quod *non sint perpetua*, apparet, *dependere illa ab aliò*. Quod semper est, suâpte vi nititur, nec ab aliò, ut sit, potestatem accipit. Quod non semper est, ut aliquando sit, ab alterius virtute pendet. Parlamenta igitur Britannia ante Karolum Martyrem dependebant à *Regibus*. Ab illis enim *pro arbitriò* convocabantur. Vid. Camden, *in Britann. fol. 106.* Polyd. Vergil. *de reb. Angl. cap. XI. fol. 185.* Philipp. Honor. *in Relat. de Regn. Britann. in fin.* Fred. de Marselaer *Diss. 30. de Legat. pag. m. 176.* Hodie dependere videntur à *Populò*. Expressè Brito anonymus in *diss. de constit. nuper Rep. Angl. penes Parlam. & Dn. Protect. pag. m. 92. quicquid agit Parlamentum, id acceptione Politicâ à Populò actum dicitur atq; censetur.* Innuit hoc etiam Miltonus sæpiùs *in Defens. pro Pop. Angl. & omnes Scriptores Angliæ neoterici.* Et quamvis inficiarentur hoc, testarentur id publica monumenta, quæ nomen *Populi Anglicani* in fronte habent. Quid? quòd Parlamentum nomine *Populi, der Gemeinde in Engelland* / *tristem in Regem* ultimum tulerit sententiam, gravissima etiam Imperii negotia expediverit hætenus ac expediat indies. Quid igitur? *Dependent Parlamenta Angliæ ab aliò.* *Dependent & Parlamenta Gallia ab aliò.* Conveniunt igitur & differunt. *Ista dependent à Populò. Hæc à Rege.* *Ista* constituunt, imperant nomine *Populi.* *Hæc* judicant nomine *Regis.* *§. §. super. passim.* Istorum Proceres congregantur non nisi vocati. Horum Pares, motu propriò. *Isti* extraordinariè ac perpetuò conveniunt. *Hi* ordinariè. *Hi* potestatem judicandi *perpetuam* habent. *§. preced.* *Isti* potestatem, Rem administrandi Publicam, *nec perpetuam nec ordinariam.* Perpetuitas Parliamentorum Anglis semper fuit exosa, nec ingenio

no eorum videtur convenire. Placuit nuperrimè, durationi Parliamentorum quinque menses præscribere. *Quidam Angelus in Rat. const. nuper Resp. Angl. pag. m. 72.* nisi enim durare in perpetuum Parlamenta maluerint, discedendi aliquod tempus necessariò statuendum fuit, in quò postuletur, ut Conventu abeant, ne detur occasio istis Viris, summam auctoritatem perpetuandi; vel etiam, ne si per longius tempus istiusmodi potestatem usurpent, inviti forsan ex manibus illam dimittant. Appositè quidam Angelus: *Parlamenta interpositò certò intervallò, medicine non victus in modum, adhiberi oportere.* Id enim nò fiat, nimia adsuétude corpus vitiatura atque consumtura, medendi vim nullam habitura. Quam medicinam Insula illa Bellis Civilibus fatigata in turbatò hoc statu dudum anhelavit. Comune jamtùm Civium desiderium fuit, ut quamprimùm iterum Parlamentum constituatur more Majorum. Quibus Populi querelis locus etiam relictus, & non ita pridem *Londini* novum Parlamentum tubis publicatum; quod etiam jamtùm esse congregatum ejusque auctoritatem ac potestatem indies crescere, *Novella* referunt *Ordinaria*. Sed de his ulterius disserere locus non est. Sufficiant etiam hæc de *PARLAMENTIS GALLIÆ* in genere dixisse. Considerare nunc lubet unum illorum, illudque primarium, *LUTETIÆ* quod residet *PARISIORUM*.

SECTIO POSTERIOR

De

PARLAMENTO PARISIACO.

§. I.

PARLAMENTI LUTETIANI

institutio ac jurisdictio.

Parisiorum Parlamentum à *PHILIPPO PULCRO*, ut Regium Judicium, quod ambulatorium fuerat antè & quasi Prætorianum Principis Concilium, in Regiâ Urbe (*uti supra § 3. diximus*) certâ sede quiesceret, institutum fuisse, communis est opinio. Dictum tùm temporis *Francia curia*, cùm præter

præter illam in omni Galliâ nulla. *Pet. Gregor Tholos. lib. 47. syntagm. jur. univ. cap. 27. n. 5.* Alii Auctorem hujus Parlamenti LUDOVICUM laudant HUTINUM, memorati Regis Philippi Pulcri Filium. Ita habet Belga quidam anonymus, in Itinerariô Galliæ sub tit. *Vreemdigheden van Vranckryck, pag. m. 193. Welck Parlement (tot Pariis) van den Coningh Ludovico Hutino annò 1315. ghesticht is, zynde 't voornaemste in Vranckryck, voor 't vvelcke haer de Vorsten des Rycks, jae de Coninghen selver, stellen moeten &c.* Ita & Gilles Corrozet *és antiquités de Paris chap. 15. f. 98.* Sed id ad Patrem Philippum Pulchrum meliùs referri, *Petrus scribit Gregorius d. lib. 47. cap. 27. n. 5.* cui sententiæ communiori novissimè quidam Gallus calculum adjecit *en la description de l' Estat de France, comme elle est gouvernée à present, f. m. 164 in fin. ibi: Le Roy Philippes le Bel, ayant institué le Parlement des Pairs.* Iste enim Philippus Pulcher ædificâsse, aut renovâsse saltem traditur Parisiorum Palatium illud, *le Palais,* in quò hodieque Parlamenti sedes. Ita paulò antè citatus Belga in dictò Itinerariô suò pag. 193. ex Zeilerò refert: *Le Palais, van Philippo Pulchro gebouwt, is een seer groot en ruym ghebouw, voortyds der Coninghen VVoningh. Martinus Zeillerus in syn Fransch Reysboeck fol. 164. seyt aldus: Dit Paleys soude al ten tyde der eerster Christen Coninghen ghestaen hebben, en vervolghens S. Louys en andere Coninghen Wooninghe geweest zyn; tot dat Philippus Pulcher het annò 1302. vernieuwt, verbetert, en aldaer een Parlement ofte hooghe Raedt ghestelt heeft: dus verre Zeillerus.* Parùm interesse videtur, sive institutum dicas hoc Parlamentum à Philippò Pulchrò Patre, sive à Ludovicò Hutinò Filiò. nec enim tempora adeò sunt distantia. Et possis hanc diversitatem sententiarum facilè conciliare, si dicas: *Philippo Pulchro primùm placuisse, Parlamentum certâ sede haberi, ab eòque etiam ordinariè Parisiis fuisse coactum, in eumque finem quoque Palatium istud Parisiense illum renovâsse; Ludovicum verò Hutinum publicâ sanctione ordinâsse, ut perpetua Parlamenti sedes sit Parisiis.* Quod & innuere videtur Gilles Corrozet *és antiquités de Paris, chap. 1. f. 98. Le Roy Louys, surnommé Hutin, ordonna, que le Parlement fust arresté & sedentaire en un lieu, asçavoir à*

C
Paris,

Paris, laissant son Palais Royal aux Juges & Conseillers. Et clari-
us Jean Papon en son recueil d'arrests notables des Cours souve-
raines, in præfat. ad Lect. pag. m. 3. Philippe le Bel, l'an 1302:
pour le soulas de ladite compagnie discommodée de changer ainsi
souvent de lieu, l'establit & arresta en la Ville de Paris, &c. Depu-
is le Roy Louys X. surnommé Hutin, fils & successeur dudit Roy
Philippe le Bel, reprenant le fait de son Pere, la (dite Compagnie)
declara ordinaire en ladite ville, & la logea & establit au Palais,
pour y estre perpetuelle. Sed nimis fallit ac fallitur Joh. Montai-
gne, qui hujus Parlamenti institutionem ad tempora refert Pi-
pini, Karoli Magni Parentis, in tract. de auctor. Magni Concilii
part. 2. §. hoc præassumt. Videatur supra §. 3. in princ. Juris-
ditionem hujus Curia Parisianæ, sive Provincias, quibus jus di-
cit, brevissimè tradit supra memoratus Descriptor de l' Estat de
France, comme elle est gouvernée à present, pag. m. 164. verbis:
La jurisdiction du Parlement de Paris, s'estend
sur toute la Champagne, Picardie, Isle de France,
Beausse, Orleans, Touraine, Anjou, Poictou, Lyon-
noys, Auvergne & Berry. In de Generale Beschry-
vinghe van Vranckryck. cujusdam Belgæ, enumerantur plures
Provincia, Parlamento Parisiaco subjecta. Het Parlement,
ait ille pag. m. 421. van Pariis heeft onder hem dese
volgende Provincien: Isle de France, Beausse,
Hoogh en Laegh, Soloigne, Berry, Auvergne, Ly-
onnoys, Forests, Beaujolois, Poictou, Anjou, Anjou-
mois, Maine, Brie, Picardien, Champagne, Tourai-
ne, Nivernois, Bourbonnois, Masconnois. De quibus
singulis Provinciis latissimè differit iste Belga pag. 426. & seqq.

§. II.

PARLAMENTI LUTETIANI

præ cæteris eminentia.

Inter

INter omnia GALLIÆ Parlamenta *PARISIANUM* ut pri-
mum & antiquius, ita præ reliquis illustrius. *Le Parlement*
de Paris a retenu la prerogative & autorité par dessus tous les
autres Parlemens, à cause de son ancienne & premiere instituti-
on, est estimé le plus-grand, le plus-célebre, & le plus-venerable de
tous les autres. Miraulmont en ses memoires sur l'origine & insti-
tution des Cours souveraines. titr. Parlemens f. 21. Hinc & solum
sæpius à Scriptoribus Gallicis simpliciter curia Francia, (secun-
cundum excellentiam) curia primaria, curia Parium vocatur, la
Cour des Pairs. vel quòd magnâ ex parte constat ex Paribus Gal-
lie sive Ducibus, Episcopis, & Comitibus; vel quòd Pares, (ut &
Gubernatores Provinciarum, & Officarii Coronæ) ibi juramentū
prestent, ibi cōveniantur, ibi judicentur. Sic neotericus descriptor
de l'Etat de France, pag. m. 163. Le Parlement de Paris a aussi
cette prerogative, qv' il est seul appellé, la cour des Pairs, où les Ducs
& Pairs de France, & plusieurs Officiers de la Couronne prestent le
serment, & où aussi ils doivent estre jugez, quand ils sont accusez de
quelque crime &c. Et satis patebit illustris hujus Curiaæ præro-
gativa, si consideretur non tam præeminētia personarum, quibus
jus ibi dicitur, (quæ jam dictæ) ac Provinciarum, quæ ibi jus pe-
tunt, (quæ in §. præced. enumeratæ) quàm sublimitas causarum,
ac negotiorum, quæ in eâ tractantur. Etenim in solò hōc augu-
stō Judiciō dijudicantur causæ & controversiæ Parium, les causes
des Pairs, des Princes du sang, & des Officiers de la Couronne. In
hōc solò illustri Consiliō, ad mandatum Regis, seu ex commissione
Ejus, deliberatur de gravissimis negotiis concernentibus statum
ac tranquillitatem Imperii, Regis auctoritatem ac potentiam,
Coronæ majestatem & alia publica Regni commoda. Quinimò
in inclutam hanc Curiam sæpius venire solent ipsi Reges, quoties
aliquid magni decernere volunt aut ardui. Joh. Sleidanus in de-
script. Gall. præfixâ Comment. de Bellō Neapol. p. m. 718. Jean de
Serres en son inventaire de l'histoire de France, tome 1. fol. 484. In
hac solâ ratificantur & verificantur Diplomata, quibus Dominia,
Ducatus, Comitatus & Baronatus constituuntur. In hâc solâ
Pactiones Regis Christianissimi recitantur & approbantur. Sic
cum Ludovicus XI. Galliarum Rex, cum Karolô Burgundiæ Duce
C 2 *pacem*

pacem fecisset, petiit à Karolô, ut sibi discedere liceret, quò in Se-
 natu *Lutetia* curet Pactiones recitari: sic enim esse Gallia con-
 suetudinem. Referunt historiam *ex Cominao lib. 3. de Reb. Gest.*
Ludov. XI. Arum. vol. 1. de Jur. Publ. Disc. 1 pag. 7. & Magnif.
Dn. Carpoz. cap. 1. in Leg. Germ. sect. 7. n. 10. In hac solâ Curia,
 Regis etiam promulgantur ac verificantur Edicta, *Bened. Carpz.*
dict. cap. 1. sect. 7. n. 7. 8. 9. & seqq. Philipp. Cominaus lib. 3. de reb.
gest. Ludov. XI. pag. 416. Vincent. Lupan. lib. 2 de Magistr. Franc.
pag. m. 465. in fin. Add. §. seq. Quibus de omnibus insignis
 præminentia argumentis latius differit Jean Papon, Conseiller
 du Roy, en son recueil d' arrests notables, in prologò ad Lect. ibi:
Combien que chacune des dites Cours soit souveraine, si est ce que
celle de Paris a esté de tout temps singuliere & eminente sur tou-
tes autres, & créée pour juger, tant avec le Roy en sa majesté, & les
Pairs de France, qu' en son absence & de son autorité, des causes
concernans les droits de sa Couronne, domaine, & autres grands
affaires, & pour deliberer des Edicts & choses concernans l' Estat
du Royaume, avant que d' estre publiés pour estre dressés selon l'
avis d' icelle, & après verifiés en icelle Cour. A laquelle les Roys
privativement sur toutes autres ont tant deféré &c. Vide ipsum
 Autorem, qui paucis interjectis insigne addit hujus Parlamenti
 encomium: *Ladite Cour, ait, jusques à present a esté indubitab-*
lement le chef de toute la justice de ce Royaume, & ayant en main
l' espée jurisdictionnelle. Multa quoque in laudem hujus Curia
 effundit P. Matthieu en l' Histoire de Henry IV. livr. 3. narr. 1. n. 5.
 toine 1. f. 453. *Le Parlement de Paris est le plus-auguste Senat*
du monde, la meilleure partie de l' Estat, l' arbitre des Princes, le
refuge de l' innocence, & la forte barriere entre la puissance des
Grands & la foiblesse des petits, la source & la fontaine des autres
Parlemens &c. §. III.

RATIFICATIO ET PROMULGATIO REGIORUM DIPLOMATUM

quale Parlamenti Parisiani privilegium?

D'iximus paulò antè, quòd Curia Parisiensis semper in posses-
 sione fuerit verificandi Regis Pactiones, Diplomata atque
 Edicta;

Edicta; ut loquitur novissimus descriptor de l' Estat de France, in princ. pag. 2. ibi : *il est bien vray, que le Parlement de Paris a de tout temps esté en possession de verifiser tous les Edicts.* Hæc specie potestatis Parlamento concessâ prudenter Reges Galliarum imitati sunt Imperatores Romanos, qui restitutâ Monarchiâ pro stabilendâ novi statûs potentiâ multa Senatui sub speciosâ libertatis umbrâ permittebant, adeò ut nihil ferè *Augustus, Tiberius, & alii* statuerent, quæ non in Senatu solenni oratione proposita, & Senatus-consulto confirmata fuerint. *Vid. l. 8. pr. l. 32. pr. ff. de donat. int. vir. & uxor. l. 1. pr. ff. de reb. eor. l. pen. ff. ad SCt. Tertull l. 1. pr. ff. de fer. l. 16. ff. de sponsal.* Sic itaque & Reges Gallorum, ut externum aliquem potestatis apparatus Senatui Parisiano facerent, nec viderentur omnia ad Unius rapi arbitrium, sponte & (*ut loquitur Budeus in Comm. ad l. ult. ff. de Senat.*) civili animo, Edicta ac Rescripta sua examini & approbationi Civium primariorum in Senatu subjecerunt. Et prout optimè suprâ allegatus Gallus *en la description de l' Estat de France f. 2.* observat, *istæ verifications & approbationes non tam necessitatis sunt, quàm humanitatis.* Regum enim humanitate fuerunt introductæ, hodieque indulgentur, non sine maximâ prudentiâ. Plus enim autoritatis & paratius obsequium merentur, quæ ab omnibus, aut loco omnium à præcipuis probata sunt, gratiusque reddit imperium Imperantis cum Optimis Civium consultatio. cum minùs in publicum detrimentum directa sibi quisque persvadeat ea, quibus dirigendis Auctores fuerunt Viri Primarii & Publicæ Salutis studiosi. Qui tamen hæc omnia humilitate & respectu peragere debent; nec consultationes ac ratificationes istæ ita sunt acceptandæ, quasi possit se opponere hoc Parlamentum Regiæ Majestati. *L' on doit se comporter en cette action avec toute sorte d' humilité & de respect sans se roidir, & s' obstiner contre le torrent.* Uti loquitur Bret *livr. 2. de la souveraineté du Roy, chap. 6. f. 195.* Add. Bodin. *lib. 1. de Rep. cap. 8.* Hinc cum Senatus Parisiensis Ludovico XI. repugnaret, & Leges ab ipsò latus verificare & promulgare detrectaret, dum Lavacrius Præses Regem ipsum compellaret : *mortem, ajens, potius subibimus, quàm Tuas Leges iniquas ferri patiemur;* Rex Ludovicus Pur-

puratis Patribus exitium minitatus est, nisi Leges à se latas promulgarent & ratificarent. *Rudolph. Maximil. apud Frider. Achill. in orat. contra Gall. pag. 291.* Sic & iorgiversabatur Parliamentum Parisianum, in Edictum Pacificationis super concessio exercitio utriusque Religionis, tam Catholicorum quam Hugonotarum, consentire, quin & manibus pedibusque nitebantur Domini de Parlamentò istud retractare. Ast quid istis respondebat Rex Henricus IV. *J'ay fait l' Edict, je veux, qu' il s' observe. Ma volonté devoit servir de raison. On ne la demande jamais au Prince, en un Estat obeissant. Je suis Roy maintenant, & parle en Roy. Je veux estre obey en Roy.* *Matthieu en l' Histoire de Henry IV. livr. 2. narrat. 1. n. 7.* Ut adeò cum *Bodinò d. cap. 8. lib. 1.* distinguere possis, quòd aliud sit, ultrò & sponte quid facere, aliud ad id exequendum obligatione teneri. Aliud insuper repugnare, aliud deliberare. Qui consilium dare potest, non statim & is repugnare potest. *Alexander Severus Imp. R.* nullam unquam Legem tulit, nisi de consilio Eorum, quos huic curæ præfecerat. Quis autem Istis vocem abnutivam aut repugnantem competiisse diceret? quâ gaudere videmus **PRINCIPES Imperii Germanici**, quorum non tantum consilia, sed & consensum in rebus arduis Cæsar expectare tenetur, unde solennia in Recess. Imper. verba: *Mit der Stände Rath und Bewilligung.* Item: *So haben sich die Stände mit uns / und wir hinwieder mit Ihnen vereinigt und entschlossen ic.* Nihil tale invenies in Edictis Regis Gallie, à Senatoribus Parisianis licet confirmandis; quorum consensu quid opus, quibus dissentire fas non est? Hoc quidem ipsis permissum est, humiliter demonstrare Regi, quid observandum forsitan adhuc sit in Ejus Edictis; exponere incommoda, quæ Edictum secum ferat, in detrimentum, Ipsius Populiq; ; *faire des remonstrances au Roy*, placidè admonere Regem, ne pergat in proposito, omnemque diligentiam adhibere, ne semel admisis Consiliis insistat; admonitioni etiam inharere, donec aliquid obtinuerint, aut nihil amplius spei supersit: tunc enim, quod Regi ex summâ suâ potestate placet, obligati sunt sequi obedienter; considerando, quòd nunquam præsumendum sit, voluntatem ac intentionem Principis esse iniquam prorsus

prorsus aut statui publico inimicam: nec sine ratione prorsus
ita Regi placuisse, quanquam Rex in Edicto pro ratione sua vo-
luntatis nil aliud allegaverit, quam suum beneplacitum, verbis
ut plurimum ita conceptis:

CAR TEL EST NOSTRE PLAISIR.

Quæ vulgaris clausula quid aliud designat, quam illustre symbo-
lum absoluti cujusdam Imperii, in quò legis vigorem habet,
quicquid Principi placet, §. 6. *Inst. I. N. G. & C.* animò intellige-
ferendi legem. *Add. Dd. comm. ad d. §. 6. Arnif. lib. 2. de Re-
publ. rap. 6. sect. 6. n. 32.* Imò res sine omni dubitatione valdè
notoria est, quòd Status Franciæ semper fuerit Monarchicus.
Licet enim dicatur, quòd primùm Rex Ludovicus XI. Reges liber-
tate donarit, sive quod idem est, quòd il ait ostè au Parlement le
grand pouvoir & l' autorité, qu' il avoit usurpée sur l' Estat, h. e.
quòd abstulerit Parlamento magnam istam potestatem & auto-
ritatem, quam usurpaverat super Statum, uti loquitur L' Auteur
de l' Estat de France, comme elle est gouvernée à present, f. 1. Videtur
tamen ista Parlamenti potestas & autoritas eò tantùm fuisse ex-
tensa, ut refrenarit solùm aliquò modò dominicam istam Regum
potestatem per Leges Statùs Fundamentales, uti idem Autor ob-
servat. Sed nihil inde decesit absoluta Regum Potestati, aut
Monarchicæ Dominationi. Sicut supremum Numen non id-
circo, quia peccare non potest, minus est seipsò, sed eò illustrior
& admirabilior fit ipsius perfectio & omnipotentia: Sic etiam
Reges, cum Legibus ad salutem Regni spectantibus sponte se ad-
stringunt, ad perfectionem propius accedunt, quam si ex arbi-
trio & voluntate omnia gerant; nedum absoluto eorum im-
perio aliquid inde abibit. Potestas enim absoluta non sic dici-
tur respectu rerum agendarum, quasi quidvis agere liceat, quod
libeat, (quod Julia quondam Antonino suo persuadebat) sed re-
spectu potestatis superioris, quam nescit.

§. V.

SENATUS PARISIANUS
CUM VETERI ROMANORUM
COMPARATUR.

Non

NON parùm quoque ad auctoritatem *Curie Parisiæ* facit, atque præminentiam, quòd instituta reperiatur ad effigiem *vetusti Senatûs Romani* seu *Centumviralis* *Judicii*. Senatus nimirùm Romanus *centum* quondam constabat *Viris*, quos *Romulus*, primus Romanorum Rex, ad justitiam administrandam & lites Civium dijudicandas Rei proponebat Publicæ, qui que vel ab ætate vel à prudentiâ *senes*, honoris causâ *Patres* ab ipsò appellabantur, *Livius lib. 1. Coras. ad l. 2. §. 2. ff. de Orig. Jur.* Mox à Numâ Pompiliô, secundò Romanorum Rege, *senatores*; paulòq; posteriore seculò à sequentibus Regibus, *Patres Conscripti* vocabantur. *V. l. unic. pr. C. de Caduc. toll. ex eò*, secundum Glossam *ibi, quòdeorum nomina erant in Diademate Principis conscripta*. Ab istò centenariò Senatorum numerò Senatus ille *Centumvirale* vocabatur *Judicium*. *Consule l. 13. ff. de inoff. testam. l. 17. pr. ff. eòd. l. 30. ff. de liberat. leg. l. fin. in pr. C. de petit. hered. l. 4. C. de liber. præter. & alias similes ll. in quibus istius Centumviralis judicii fit mentio*. *Valerius Maximus lib. 7. cap. 8. n. 1. & n. 3. vocat hastæ Judicium*, ex eò videlicet, quia centumviri *hastâ in terram defixâ* congregabantur ad judicia peragenda, prout latius hoc tradit & exponit *Corasius ad d. l. 2 §. 29. ff. de Orig. Jur.* Considera nunc *Parlamentum Parisiorum*. Institutum illud est ad jus partibus reddendum. *Centum* quoque istud quondam constitit *Senatoribus*, tempus ad usque *Ludovici XI.* Testantur hoc *Galliæ Historici omnes*. *Vincent. Lupan. lib. 2. de Magistr. Franc. p. m. 469. Pierre de Miraulmont en ses memoires sur l'origine & institution des Cours souveraines, titr. Parlemens. f. 10. Joh. Montaigne in tract. de Auctor. Magni Concilii, part. 2. §. hóc præassumtò. Petr. Gregor. Tholosan. lib. 47. syntagm. Jur. univ. cap. 27. n. 8.* Nimirùm *XII.* in eò erant *Pares Franciæ, douze Pairs de France*; octo *Magistri supplicationum, huit Maistres des Requestes*; & octoginta *Consilarii, quorum quadraginta erant Clerici & tot Laici, quatre vingts Conseillers, tant Clercs, que Lais*. Quemadmodum quoque temporis successu apud Romanos *Centumvirorum* numerus adeò excrevit, ut *centum & octoginta* quandoque sederint *judices*, adeò ut etiam in *duas hastas centumvirale illud judicium tandem divisum* fuerit, quibus

quibus positis convenerunt iudicaturi. Ita & *Centumviris Parisianis* à Franciscò I. additi fuerunt Annò 1521. Viginti Consiliarii; & annò 1544. Præsides duo ac Consiliarii duodecim. *Vincent. Lupan. lib. 2. de Magistr. Franc. pag. 469.* Tandem ab Henricò II. magnò ij numerò aucti, adeò ut Parisiorum hoc centumvirale iudicium hodiè plus quàm ducentos contineat iudices. *Le nombre de cent Juges, (quibus olim constabat Parliamentum hoc Lutetianum) est accreu aujourd' huy jusq' à plus de deux cents ; ait Fr. Ranch. tome 2. de la description de l' Europe, titr. Royaume de France, p. 88.* Sicut insuper, auctò *Centumvirorum Romanorum* numerò, *Centumvirale Iudicium* (mansit enim nomen commodioris, ut *Festus docet*, locutionis gratiâ) in quatuor consilia divisum fuit, unde etiam *quadruplex iudicium* appellatum. *Plin. Jun. Lib. 1. Epist. 18. ibi: eram in quadruplici iudiciò. Et in Epist. 33. lib. 6. ibi: sedebant iudices centum & octoginta, tot enim quatuor consiliis conscribuntur &c.* Ita & *Curia Parisiana* auctò Senatorum numerò in *Magnam Cameram, Inquestarum (Inquisitionum) & Requestarum (supplicationum)* insequentibus seculis divisa fuit. uti *Guilielmus* annotat *Budeus in l. ult. ff. de Senat.* Quod & innuit sæpiùs allegatus *Gallus en la description de l' Estat de France, comme elle est gouvernée à present, f. m. 157.* ubi insimul hodiernam *Curia istius* *Supremæ* divisionem adjicit. Adponamus pauca *Ejus verba: Quand le Parlement de Paris fust fait sedentaire, il fust distingué en deux Chambres, dont l' une s' appelloit la Grand' Chambre, & l' autre la Chambre des Enquestes &c.* Aujourd' huy le *Parlement de Paris* est composé de la grand' Chambre, composée de vingt-cinq Conseillers, qui prend connoissance des plus grandes affaires; & de cinq Chambres des Enquestes, ayant aussi chacune environ pareil nombre de Conseillers; & en outre de deux Chambres, dont l' une est appelée la *Tournelle, (tholus quæstionum, camera orbicularia)* qui connoist seulement des affaires criminelles, & est ainsi appelée, parce qu' elle est composée de deux Conseillers de la grand' Chambre, & de deux de chaque chambre des Enquestes, qui y vont tour à tour chacun de trois mois en trois mois, (atque sic singularum Camerarum Iudices singuli, velut in orbem, statis

D

cem-

temporibus ibi de causis criminalibus judicant) & l'autre la
chambre de l'Edict, qui prend connoissance des affaires de ceux de
la Religion. De quibus singulis Parlamenti Cameris vel pauca
hic dicere, nec tempus patitur nec locus. Id verbô solum no-
tamus, primariam & principalem inter ceteras omnes tam splen-
dore quàm rebus, quæ in eâ tractantur, illam esse, quæ magna vo-
catur, *la grand' Chambre, la chambre du plaidoyé*, quæ etiam dici-
tur *la Chambre dorée*, deaurata. Rationem tradit Belga qui-
dam in Itinerariô Gallicô, *VVegh-wyser door Vranckryck*, pag. m.
195. ibi: Voorts zynder in 't Paleys veel onderscheydelycke Ka-
mers, in elck van den welken besondere Rechts-saecken verhan-
delt werden. De voornaemste is *la Chambre dorée*, de gulden Ka-
mer, daer in een vergulden Leeuw staet, die 't hooft neder slaet, en
den steert tusschen de beenen houdt, om daer mede aen de wysen, dat
ook de machtighste Coninghen en Vorsten de wetten onderworpen
moeten zyn. Diximus supra in pr. h. §. Romanos in Judiciô
Centumvirali hastâ usos fuisse. Et in Parlamenti Parisianô ha-
stæ qualis qualis usus ad hunc usque diem. Apparitores quippe;
quos *Huissiers, ostiarios*, vocant, bacyllû seu hastam manibus ge-
stant, velut præsigne & symbolum judiciariæ auctoritatis. Et in
hoc ipsô comparat hæc Judicia inter se *Corasius ad l. 2. §. 29. ff. de
Orig. Jur.* quem hoc in punctô sequi volumus. Cur autem ha-
stas Romani in Judiciis suis adhibuerint, non nudius tertius
quæsitum fuit. Multi dicunt, quod ea sit præcipuum armorum
ac Imperii signum. *Polyb. lib. 4.* Alii, quod primæ Antiqui-
tati hastæ auctoritas adeò fuerit religiosa, ut vice DEÆ immorta-
lis fuerit culta, perque eam jurari solitum. *Cœl. Rhodig. lib. 21.
Antiqv. Lect. cap. 6.* Possset illud quoque forsan haud absurde
dici, hunc *hastæ* morem in Judiciis Romæ quondam irrepsisse,
in memoriam Romuli, quem assidue hastâ usum fuisse ferunt.
Unde & *Quirinus* appellatus traditur, & hinc ab eodem
Romani *Quirites*. *Quiris* enim priscâ linguâ à Sa-
binis deductâ, hastam notabat. Hæc *ws*
cu naegda.

§. V.

SENATUS ROMANUS AC PARISIANUS
POTESTATE DISPARES.

INter *Senatum* itaq; *Romanum* & *Lutetianum* quandam reperi-
ries paritatem quoad amplitudinem numerumq; *judicum*, ho-
rumq; *primarium* (in administrandâ justitiâ) *officium*, & alia
quædam, de quibus in §. præced. Sed disparitatem videbis, *Se-*
natûs Romani potestatem si considerabis atq; *auctoritatem*. Ma-
gnitudo & auctoritas *Centumviris* *Judicii* (*l. fin. pr. C. de pe-*
tit. hered.) apud Romanos maxima erat. Procedebat ista ex po-
testate Senatoribus istis à Populô R. concessâ. Post ejectos enim
Reges penes Patres erat plena majestas, ac poterat *Senatus* pro-
pria auctoritate jus condere. *Sutholt Diss. 1. aphor. 77.* Unde
Ulpianus in *l. 9. ff. de LL. non ambigitur*, ait, *Senatum jus facere*
posse. In statu nim. *Reipubl. Romanæ Aristocraticô*. Imò etiam
postquam ea *Respublica* magis facta esset popularis, auctô nimi-
rùm *Civium* numerô, adhuc tamen *Senatus* retinuisse videtur
jus condendi potestatem. Nam cum *populus Romanus* in
eum modum auctus esset, *inquit Imper. in §. 5. Inst. de j. nat. gent.*
& civ. ut difficile esset (in tantâ turbâ hominum) in unum con-
vocari *Populum* legis sancientiæ causâ: æquum visum est, *Sen-*
tum vice *Populi* consuli. *Add. l. 2. §. 9. ff. de Orig. Jur.* Nimirum
anteâ (in initiis *Democratix*) totus *Populus* interrogabatur,
quando *Consul* legem ferebat ad *Populum*, ut ejus consensu lex
fieret. *§. 4. Inst. d. t.* Postmodum vice *Populi* *Senatores* inter-
rogabantur, atque ita, quod eorum consensu constituebatur, *Se-*
natusconsultum vocabatur. Hinc ait *Imper. in §. 5. Inst. d. t.*
Senatusconsultum est, quod *Senatus* jubet atq; constituit. Quid?
& occupatâ *Republicâ* primi *Imperatores* vim *Principatûs* sui
firmantes, imaginem antiquitatis *Senatui* præbebant, ait de *Ti-*
berio Tacitus lib. 3. Annal. ut adeò (quamvis conniventia &
& permissu *Imperatorû*) *Senatusconsulta* valuerint etiam in statu
Reipub. R. Monarchicô. Ast *Parlamentum Parisiense* institu-
tum saltem ad jus partibus reddendum, non condendum; nec *Pa-*
tres istius *Curix* *Conscripti* unquam potuerunt sancire *Leges*

aut Constitutiones. *Arnif. lib. 2. de Rep. cap. 6. sect. 6. n. 22. Bodin. lib. 1. de Rep. cap. 8. Boërius in addit. ad tract. Joh. Montaigne de Auctor. Magn. Concil. part. 2. §. hoc præassumtô.* Sed ipse Rex Christianissimus convocatis nonnullis Prælatiis, Præsidibus ac Consiliariis Parlamentorum, Ecclesiasticis illis & Secularibus, ad se & suum Magnum Consilium (quod hodiè vocatur *le Conseil privé*) factâ per illustrissimum Regni Cancellarium propositione, Leges condit & Constitutiones, quæ *Ordinationes Regni* vocantur, seu *Ordinationes Regum, Ordonnances des Roys.* Sic Ludovici XII. Constitutionum circumfertur volumen, *les ordonnances du Roy Louys XII.* Id tamen negari non potest, Curiam Parisianam, ut & cætera Gallia Parlamenta, posse ex potestate à Regibus ipsis concessâ, *Statuta seu Ordinationes* facere, quæ istas stringunt *provincias seu territoria, quæ sub eorum jurisdictione sunt.* Ubi observârunt Scriptores, Curias has, dum statuunt & ordinant, non uti inscriptione Regiâ, sed Curia, hâc formulâ : *La Cour ordonne.* Non : *Le Roy ordonne.* Cùm hâc formulâ : *Le Roy ordonne,* universales Regni ordinationes insigniantur. *Petr. Gregor. Tholos. lib. 47. syntagm. jur. cap. 27. num. 22.* Nec hoc contrariatur illi, quod supra dixi *sect. 1. §. 2. & §. 3.* nimirum Parlamenta sententias ferre *sub nomine Regis, sous le nom de sa majesté,* uti & Bodinus *lib. 4. de Rep. cap. 4. p. 692.* ait, *curias nomine Regis judicare.* Aliud enim est *sententias ferre* seu *judicare,* aliud *Statuta facere.* Sed ut revertamur ad institutam disparitatem, *Senatus Romanus* præter hanc Leges ferendi potestatem possidebat & alia quædam supremæ Auctoritatis Symbola, tempore præsertim, quò *Respublica Romana* in formam Aristocraticam aut in statum mixtum demigraverat. Ast ad hujusmodi Regiæ Majestati Reservata *Parlamentum Parisianum,* uti nec aliud ullum, manum apponere nec potest nec audet. Sive enim homines, qui huic Curia præsidet atque adsident, sive auctoritatem, quâ decernunt, sive res, de quibus judicant, species, nullibi specimen ullum Majestatis deprehendes. Nam plurimi Consilarii & alii, qui ibi justitiæ præsumt, *gens de robbe longue,* etiam Præsides, à Fiscò Regiò annuos redditus ac salaria accipiunt. An credibile igitur cuiquâ esse potest, Regē sibi pretiò ex infimò Civi-

Civium ordine conducturum, qui ipsi imperent & jura Majestatis præripiant? Sive consideres nobiliores Consiliarios, qui sessionem saltem & votum deliberativum in Parlamento Lutetiano habent, nec stipendia merent, puto *Pares Franciæ, Principes Sanguinis, Governatores Provinciarum, & alios, quos honorarios vocant Consiliarios.* Nec inde tamen Parlamento particulam Majestatis arrogabis. Nam in suprâ memoratis Ordinationibus Regis Ludovici XII. art. 69. expressè cautum, ne Locumtenentes Generales Regii, vel Governatores Provinciarum concedere audeant gratias, aut abolutiones, nundinas, legitimaciones, nobilitaciones &c. *Clementiâ, ait Vincentius Lupanus lib. 2. Comment. de Magistr. Franc. pag. m. 467. ipsa summa Curia (& sic nec Pares Franciæ, qui pars ejus nobilior) uti non potest, nec veniam cuiquam, quantumvis inconsulta cadis, nisi Regis verbis dare.* Nec Te fallere debet nomen PARIUM. Hoc enim nomen obtinuerunt, non quòd REGI (*uti Miltonus in Defens. pro Pop. Angl. cap. 7. in pr. opinatur*) sed quòd INTER SE sint PARES auctoritate & dignitate. *Bodin. lib. 2. de Republ. cap. 1. pag. 284. Limn. lib. 2. Not. Regn. Franc. cap. 25. Arnif. lib. 2. de Republ. cap. 6. sect. 6. n. 12. vel quòd NUMERO aliquando PARES fuerint, nimirum sex Laici, & sex Clerici. Ils ont esté appellés Pairs ou Peres de France (inquit Pierre de Miraulmont en ses memoires &c. titr. parlemens f. 2.) tant à cause, qu' ils estoient pairs en nombre, sçavoir six Lais, & autant de Clercs.* Sive igitur spectes Senatum ipsum Parisianum, sive partem ejus meliorem, non tamen parem cum Senatu Romano veteri invenies auctoritatem aut dignitatem.

§. VI. & ult.

PARLAMENTI PARISIANI MEMBRA.

EGimus suprâ de præ eminentiâ Parlamenti Lutetiani præ cæteris Gallia Curiiis Supremis, simulque paucis etiam *tam causas, quæ ibi dijudicantur, ac negotia, quæ expediuntur ibi; quàm Provincias, quibus jus ibi dicitur, denotavimus.* Superest ut consideremus *personas seu membra, quibus totum Parlamenti illius corpus constat.* Diximus §. 4. in collatione hujus Curia

cum veteri Romanorum Judiciò, constitisse Parliamentum Lutetianum olim *centum* modò *Judicibus*. Tempore Henrici III. additi sunt 50. *Bodinò teste lib. 4 de Rep. cap. 4 p. 676*. Hodiè numerantur plures quàm ducenti. *Add. Fr. Ranchin tome 2. de la description de l' Europe. titr. Royaume de France, f. 88*. Differunt autem personæ seu membra Parlamenti Parisiani tam statu, ordine ac gradu, quàm officiis, vestitu, privilegiis, aliisque. Post REGEM, qui verum Parlamenti caput est, *le vray chef du Parlement*, (unde & *primarium & maximè splendidum* in Parlamento (*en la grand' Chambre d' iceluy*) locum occupat, qui vocatur *la place du Roy, le throne Royal, le liêt de Justice*) inter Præsides eminet unus, qui *primus* dicitur, *le premier President*, lequæ est grandement autorisè, *ait Fr. Ranchin d. l.* Præter enim ordinem ac gradum, vestitu quoque & ornamentis à cæteris est distinctus. V. latè Louys d' Orleans *aux ouvert. des Parlem. chap. 25*. ut & Jean Papon *Conseiller du Roy, en son recueil d' arrests notables des Cours souveraines de France, livr. 4. titr. 6. arr. 14. & arrest. 17*. ubi de singulorum ferè Parlamenti membrorum vestitu & ornatu succinctè differit. Quò habitu dignitati isti cõvenienti incedere debent, etiam si necessariorum lugeant fata, nec fas ipsis est, atrâ amiciri veste. *Idem Papon d. l. arrest 15*. In primis verò de Præsidentis primarii quoad vestitum prærogativâ agit *d. titr. 6 arrest 17*. ibi: *Le premier President pour la prerogative & difference d' estre connu des autres, a son manteau, bordé de musettes jusques au bas des espaules, & aussi son chapeau a un bord d' or*. Maximum etiam omnium salarium accipit, nimirum quotannis quatuor mille aureos: prout refert L' Auteur *du Cabinet du Roy de France, livr. 2. f. m. 420*. ibi: *au premier President du Parlement de Paris, la somme de quatre mil escus par an, pour ses gages*. Cæteri hujus Parlamenti Præsides (quorum numerus pro diversitate temporum varius) licet primò istò, gradu & ordine sint inferiores, præcedunt tamen omnes cæterorum Parliamentorum Præsides, adeò ut etiam ex Præsidentibus Parisiacis ultimus præponatur & anteferatur primo aliis Parlamenti; quæ Præsidentum præcedentia verificat & corroborat ea, quæ de præminentia hujus Curia Parisianæ suprâ memoravimus. Nec enim ratio alia istius præ-

præcedentiæ reddi potest, nisi quod Parlamentum hoc tam am-
plitudine ac vetustate, quàm auctoritate & Regum præsentia cæ-
teris præpolleat. Quæ de dignitate & auctoritate Præsidentum jam
diximus, testatur præter alios *Vincentius Lupanus Lib. 2. de Ma-
strat. Franc. pag. m. 468.* qui ibi prætereà refert, quod dictis Præ-
sidentibus in rogandis sententiis à Consiliariis adsurgere adsueverit, i-
temque ab omnibus, cum Curiam ingrediantur præeuntibus Ap-
paritoribus, aut eà egrediantur: quemadmodum mos erat Ro-
mæ, ut introeunte Consule licetor admoneret Populum, ut anim-
adverteret, cederetque adventanti Consuli. *Sveton. in Julio cap. 80.*
Præsides ordine sequuntur Consilarii, *les Conseillers du Parlement*,
qui sunt vel Laici vel Clerici; isti ad dexteram, hi ad sinistram
sedent, duplicem ob rationem: *Primum*, ut appareat, Consilia-
rios Ecclesiasticos non nisi accessorie adhiberi; *Deinde* ut ma-
nifestum sit, Curiam hanc esse secularem, (principaliter) non
Ecclesiasticam. Quidam ex his Consiliariis stipendia capiunt,
quidam non. De his latè *Limn. lib. 7. not. Regn. Franc. cap. 3.*
lit. ff. Istorum, qui salaria capiunt, unus mille & quingentos au-
reos singulis meret annis. *ut testatur ledit Auteur du Cabinet
du Roy de France, livr. 2. f. m. 421.* Et ad hanc maximam digni-
tatem non nisi doctrinâ & moribus probati Principali munifi-
centiâ admittuntur. Quin & ætatis habetur ratio. Sic *Henricus*
Franciæ Rex, non nisi, qui *trigesimum* annum attigissent, in Curi-
am cooptari, laudabiliter cavit, non sine venerandæ Antiquitatis
exemplò. Nam & Romæ *Lex annaria* erat, quæ præscribebat
Romanis, quænam esset ætas legitima ad petendum magistra-
tum: Atque *Augustus* etiam iudices à *trigesimo* ætatis annò al-
legebat. *Add. Vincent. Lupan. lib. 2. de Magistr. Franc. pag. m.*
470. Hodie ætas 25. annorum regulariter pro legitimâ habetur
atque idoneâ ad munus quodcunq; in Parlamento subeundum.
Præter Præsides & Consilarios adsunt in hac illustri Curia duo
Advocati Regis, & unus *Procurator generalis*, *Le Procureur ge-
neral de la Cour*, cujus stipendium vel salarium sunt tria millia
aureorum, prout testatur *L' Auteur du Cabinet du Roy, loc. cit.*
Ibi: *An procureur general de la Cour, la somme de trois mil escus
de gage par chatun an. A deux Advocats du Roy, la somme de
deux*

deux mil huit cens escus, qui est à chacun quatorze cens escus. Præ-
 hos, très præstò sunt scribæ, quos gressiers, graphiarios vocant :
 Scriba civilis, le greffier civil ou le Protonotaire de la Cour. Scriba
 criminalis, le greffier criminel; Et le greffier des presentations. Au
 greffier civil de la Cour de Parlement, la somme de deux mil escus de
 gages par an. Au greffier criminel du Parlement, la somme de
 douze cens escus, à la charge de ne prendre d'avantage pour peau de
 parchemin & roole de papier escrit, que le greffier civil. L'Auteur
 du Cabinet du Roy d.l. His adde immensum Advocatorum &
 Procuratorum numerum, Actuariorum gregem, & Apparitorum
 seu viatorum catervam. Hi servi communes, communi nomi-
 ne valets de justice quibusdam vocantur, vulgò hodiè Sergens (de
 serrer les gens, ab unò eorum officiò, quòd incarcerent homines)
 & Huisiers, ostiarii, janitores. Cæterùm ut una ferè Parlamen-
 torum facies est, ita eadem ferè in omnib9 reperiuntur membra.
 Quodlibet suos habet Præsides, Consiliarios, Advocos, Procū-
 ratores, Actuarios, Scribas, Apparitores. In his personis omni-
 bus, antequam recipiantur illæ, consideratur, quicquid paulò an-
 tè de Consiliariis diximus Parlamenti Parisiaci, qualitas nimirum
 ætatis, peritia, morum, fama. Add. Limn. Lib. 7. Not. Reg. Franc.
 cap. 2. litt. gg. Ubi officarius respectu morum, ætatis & scientiæ,
 deprehensus fuit idoneus, solenne præstat juramentum & recipi-
 tur in ordinem, & fait l'entrée de son office, uti loquitur Loyseau
 l. c. Et moy, ie fay fin de parler des Parlemens.

SUPREMO NUMINI GLORIA.

COROLLARIA

ex Jure Publico.

I.

Capitulatio non derogat summo Imperatoris R. imperio.

II.

Bulla Karolina nec expressè nec tacitè prohibet, Exterum
 eligere Imperatorem.

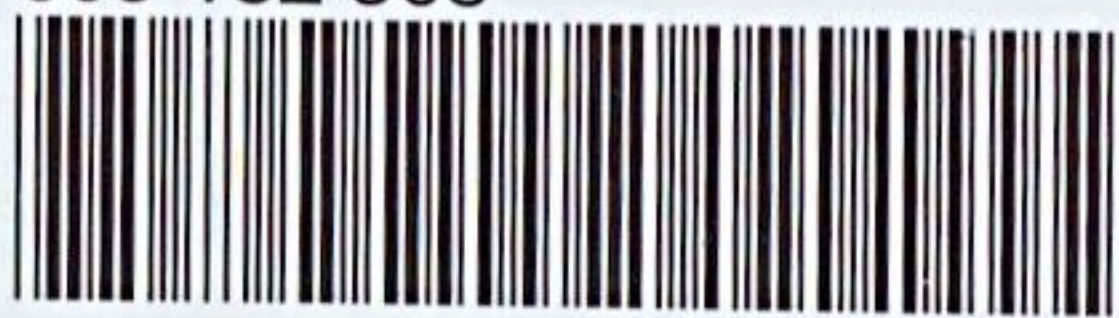
III.

In Principes Imperii R. Crimen læsæ Majestatis committi-
 tur.

ULB Halle
005 132 568

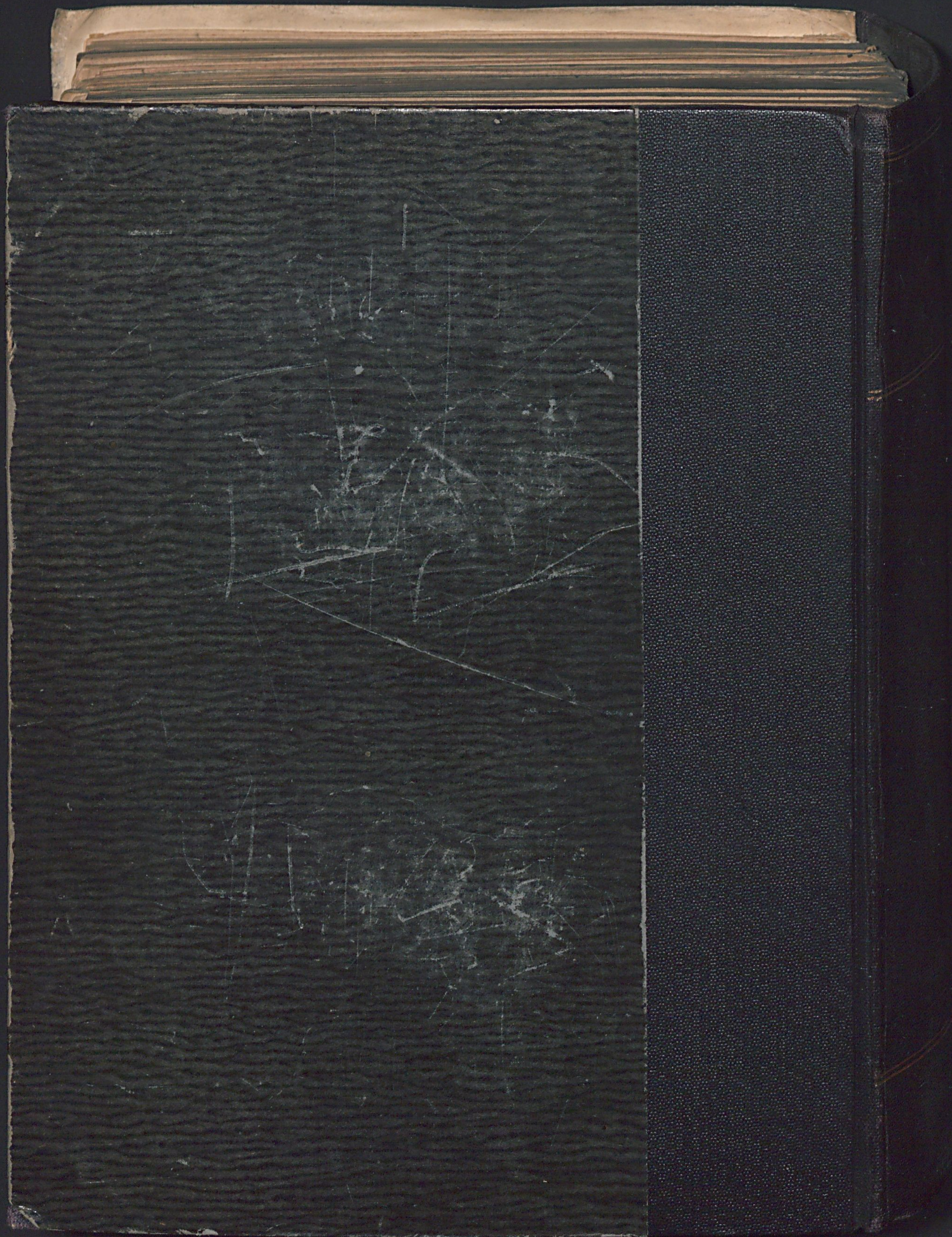
3

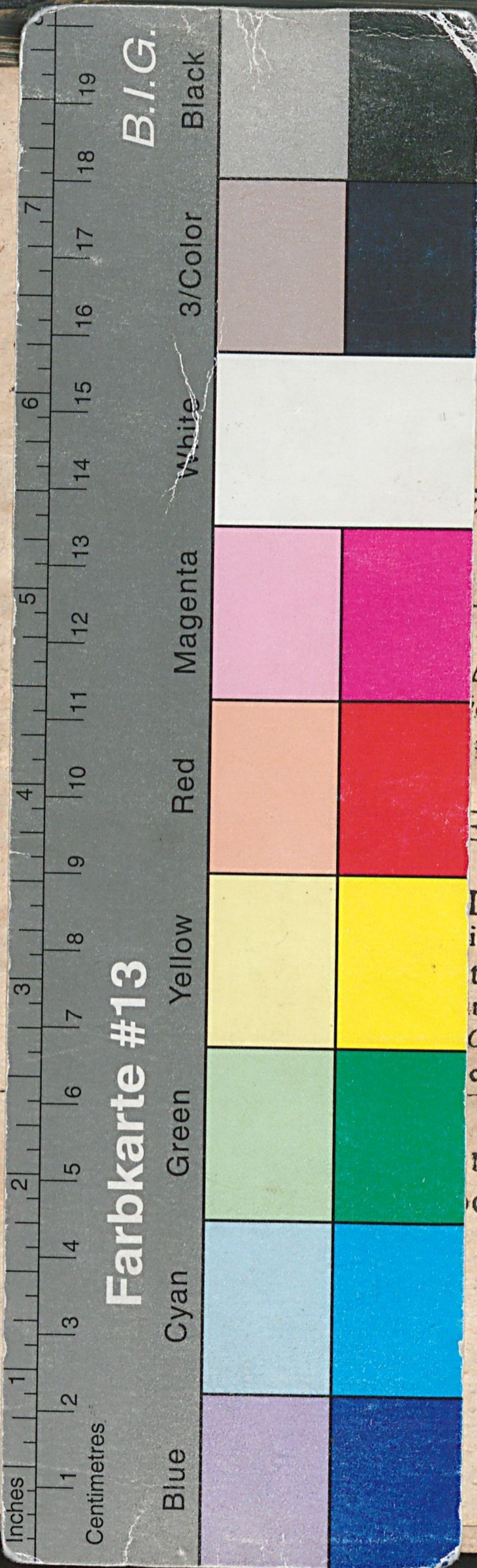
YD77

37
1660, 10
11

SUS
ENTIS
IÆ,
ANO.

Gratiã,
ALANIS
IM SENATUS,
EAS Gerhard / D.
ICUS Breithaupt/
ing.
tandi publicè
nt
Ctorum
consuetis.

NGEVVALDI,
C LX.

